

EVALUĂRI PRIVIND IMIGRAȚIA ROMÂNEASCĂ ÎN STATELE UNITE. ROMÂNII DIN LOS ANGELES *

Emigrarea românilor în America constituie un fenomen cu vechi tradiții, puținele documente existente în acest domeniu consemnând primele apariții românești în Lumea Nouă de la începutul secolului al XIX-lea. După evaluările făcute de către diferiți cercetători, în special de către prof. Gerald Bobango de la Universitatea Pennsylvania, imigrația românească în Statele Unite a crescut progresiv, de la circa 18 000 de persoane în perioada 1820—1900, la aproximativ 90 000 persoane în 1920 (dintre care peste 5 000 erau americani născuți din părinți români) și până la 115 940 persoane în timpul celui de-al doilea război mondial. În deceniul al 7-lea, date fiind tendințele demografice (nașteri, decese, reveniri în țară etc.) existau în Statele Unite circa 90 000 de români din prima și a doua generație. Aceasta, ținând seama și de faptul că aproape două treimi dintre românii imigrați până în anul 1925 s-au reîntors în țară, în perioada 1919—1939 înregistrând cel mai mare număr de reveniri (aproximativ 43 000 de persoane). Informațiile care există sînt însă incomplete și contradictorii, o serie de estimări alternative considerînd că în 1976 trăiau în țara de peste Ocean un număr de 175 000 de români. Profesorul Grigor P. Pop de la Universitatea din Cluj-Napoca avansează chiar ipoteza că de la sfîrșitul secolului al XIX-lea și pînă la începutul secolului următor au plecat din provinciile românești (în special, Transilvania și Bucovina) în jur de 300 000 de persoane, în majoritate din mediul rural. Această cifră pare însă exagerată și este contrazisă de evaluările făcute de către cercetătorii americani.

Date la fel de contradictorii sînt furnizate de sursele oficiale din Statele Unite. Astfel, pe baza estimărilor făcute pe un eșantion reprezentativ de populație, recensămîntul american din anul 1980 avansează următoarele cifre cu privire la anul de imigrație și dobîndirea cetățeniei de către populația de origine românească: înainte de 1950 — 25 636 persoane; 1950—1959 — 11 911; 1960—1964 — 5 148; 1965—1969 — 6 111; 1970—1974 — 6 805; 1975—1980 — 11 383 de persoane. Un total, deci de 66 994 de români dintre care 49 182 cetățeni americani naturalizați și 17 812 români care nu primiseră încă cetățenia. La rîndul său, Raportul înaintat Congresului American, în anul 1989, de către Departamentul de Servicii Sanitare și Umane (așa-numitul „*Refugee Resettlement Program*” — „*Programul de stabilire a refugiaților în S.U.A.*”) precizează următoarele cifre cu privire la statutul de azilant acordat de către Serviciul american de imigrare și naturalizare a românilor, în perioada 1980—1988: 1980—1985 — 20 550; 1986 — 2 630; 1987 — 3 105; 1988 — 2 802 (în total 29 087 de persoane reprezentînd al șaselea grup ca mărime din totalul celorlalte grupuri etnice azilante în perioada menționată). La toate aceste cifre trebuie adăugat numărul acelor care au solicitat și au primit vize de plecare în Statele Unite, în perioada care a urmat evenimentelor din decembrie 1989: 1 497 de persoane numai în intervalul 1 ianuarie — 1 noiembrie 1990.

Este evident că toate aceste date și informații sînt incomplete și lacunare, ele neputînd oferi adevăratele dimensiuni ale emigrației românești în America. Ar fi de dorit, în acest sens, coroborarea surselor românești cu cele americane și poate, eventual, o cercetare amănunțită la nivelul unor instituții naționale specializate. Dincolo de această imagine strict cantitativă a fenomenului, evaluările cele mai pertinente trebuie să tindă către analiza principalilor factori care contribuie la menținerea conștiinței etnice românești a grupurilor de imigranți români, în condițiile presiunilor pentru „americanizare”, ale asimilării sau acomodării lor economice și culturale. Un rol important, în acest sens, l-au exercitat și-l exercită în continuare „societățile” sau asociațiile românești, cluburile ori organizațiile avînd ca scop menținerea și conservarea tradițiilor existente în „patria mamă”. Sînt cunoscute, din acest punct de vedere societățile de întrajutorare, asocierile, bisericile și alte instituții ale comunității românești al căror obiectiv

* Acest „studiu de caz” a fost posibil, ca urmare a obținerii de către noi a unei burse în Statele Unite, oferite de către International Research and Exchanges Board (I.R.E.X), căruia îi mulțumim și pe această cale. Deși programul nostru de studii, desfășurat cu prioritate, la U.C.L.A. (University of California, Los Angeles), în perioada august-octombrie 1992, viza alte obiective științifice, am profitat de ocazia oferită pentru a purta o serie de discuții și a efectua observații în cadrul comunității românești din Los Angeles.

fundamental nu a constat atât în favorizarea procesului de integrare a românilor în societatea americană, cât mai ales în păstrarea propriei lor identități culturale, în prezervarea apartenenței la un tip de comunitate distinctă de toate celelalte comunități. Dacă veritabila asimilare în cadrul societății americane nu are loc decât la nivelul celei de-a treia generații, mai există și astăzi români — observă prof. G. Bobango — care vorbesc engleza cu dificultate, continuă să consume mâncăruri cu specific românesc, trăiesc în vecinătățile de români, își petrec timpul liber între români.

Această imagine a imigrantului român care, evitând presiunile americanizării, reușește să-și conserve identitatea etnică originară, a fost observată chiar de către noi la nivelul comunității românești care trăiește în Los Angeles, California, una dintre ariile americane cu cel mai ridicat potențial de atracție pentru populația românească care emigrează în Statele Unite. Deși scopul deplasării noastre în Statele Unite viza obiective științifice legate de domeniul nostru profesional, observații sumare, dar nu mai puțin relevante, ne-au oferit posibilitatea surprinderii „pe viu” a unor aspecte semnificative din viața comunității românești plasată în Los Angeles și care confirmă aprecierile prof. Bobango. Fără a pretinde că aceste observații cu caracter „impresionist” se pot substitui unui veritabil studiu științific cu caracter de generalitate, ele sintetizează, totuși, următoarele tendințe ale imigrației românești din prima generație, surprinse și de alți cercetători ai domeniului :

— *slaba asimilare economică* : O mare parte dintre membrii comunității românești au un nivel de trai modest comparativ cu standardele de viață americane. Mulți dintre ei sînt subutilizați din punct de vedere profesional, unii sînt șomeri (contribuie la aceasta și efectele depresiei economice din S.U.A., mai acut resimțite pe teritoriul californian), iar alții lucrează în ocupații inferioare pregătirii lor. Destui intelectuali care au absolvit diverse facultăți de profil în România sînt nevoiți să accepte slujbe modeste, sub nivelul pregătirii lor, fără nici-o șansă de promovare și cu riscul unui potențial statut de șomer. Problema banilor, a unei viitoare, dar îndoielnice reușite economice prin forțe proprii, speculații la bursă sau alte surse (*Welfare, Insurance* etc.) pare să domine mentalitatea mai multor români. Pentru mulți, cumpărarea unei locuințe, în condițiile în care prețurile, cel puțin în California, sînt exorbitante, reprezintă cel mai important obiectiv :

— *asimilare lingvistică deficitară* : Cunoașterea limbii engleze (engleza americană) reprezintă un impediment mai ales pentru categoriile cu nivele ocupaționale minime sau modeste și pentru populația imigrată în Statele Unite la o vîrstă înaintată. Pentru intelectuali, practicarea limbii nu ridică probleme deosebite, cu atât mai mult cu cât ea reprezintă și un principal instrument de asimilare economică, de exercitare a unei ocupații fie ea și modeste. Totuși, excepțind domeniul profesional și relațiile cu autoritățile americane, majoritatea românilor vorbesc engleza cu dificultate, au probleme cînd este vorba de absolvirea unor teste cuprînzînd subtilități lingvistice, iar în familiile lor sau în relațiile întreținute cu ceilalți români, comunicarea se face doar în limba natală. Asimilarea lingvistică este mai ridicată în cazul celei de-a doua generații, majoritatea copiilor imigranților români, care urmează școli sau colegii americane vorbind engleza la fel de bine ca și româna. Pentru populația mai vîrstnică, activă din punct de vedere profesional, școlile speciale pentru adulți din S.U.A. cu program de învățămînt gratuit, oferă o ocazie de a învăța, cel puțin, principalele mesaje necesare supraviețuirii în mediul american :

— *grad scăzut de asimilare culturală* : Marea majoritate a familiilor imigrante preferă să adopte conduite culturale aparte față de „modelul american” (el însuși de natură mozaică) și prin intermediul cărora sînt păstrate tradițiile culturale românești. De exemplu, preferința pentru preparate culinare românești ori tendința de a contracta căsătorii cu parteneri de aceeași naționalitate (chiar în condițiile separării sau divorțului, mai frecvent la intelectuali, datorită tensiunilor și atracțiilor inevitabile de tot felul, bărbații, mai ales, preferă legături cu românce sau își aduc noi soții din țară). Date fiind distanțele mari între ariile de locuire, datorită „gigantismului” spațiului californian, în Los Angeles sînt aproape absente comunitățile de vecinătate formate numai din români. Totuși, aceasta nu-i împiedică să se întâlnească în diferite ocazii festive, să participe la activități culturale comune (de pildă, la slujbele săptămînale desfășurate la cele trei biserici românești), să-și petreacă o parte din timpul liber împreună (la picnicuri, petreceri de familie, onomasticii etc.). Contactele între români sînt totuși selective și țin seama de compatibilitățile de instrucție, legături profesionale, afinități etc. Aceasta generează mici comunități „insulare” în care este prezent stilul tradițional românesc, fără ca să existe (cu excepția frecventării bisericii, ori a ocaziilor „festive”, cum au fost, de exemplu, alegerile electorale) o activitate culturală sistematică în care să fie antrenată întreaga comunitate românească, în sensul autentic al acestui termen (*gemeinschaft* ori *community*).

Eforturi deosebite în acest sens, pentru întărirea sentimentelor de coeziune, de apartenență la o entitate culturală comună au depus și depun în continuare *Romanian American Center (Centrul Româno-American)*, creat după evenimentele din România, în decembrie 1989, din inițiativa unui mic grup de români sensibilizați de ideea prezervării conștiinței etnice a

românilor din Los Angeles. Dintre ei menționăm numai câteva nume, cunoscute imigranților români din această parte a Statelor Unite, printre care Mihai Nicolae (avocat), Ovidiu Lebejoară (pictor) și Grigore Lucuț (sociolog). Reprezentând o „organizație nonprofit, dedicată promovării dialogului în cadrul comunităților de origine română”, *Centrul Româno-American* a desfășurat pînă acum multiple acțiuni dedicate întăririi spiritului cultural românesc, de la oferirea unor informații utile pentru populația românească rezidentă în zonă, la medierea unor contacte cu autoritățile americane și pînă la editarea unor publicații (de pildă, monografia *Comunitatea română — U.S.A.* sau lucrarea cu caracter umoristic *Istorie paralele*). Un rol important în activitatea Centrului l-a avut colectarea de fonduri pentru românii din țară (participarea cu diferite sume la Contul „Libertatea”, recollarea fondului de carte pentru Bucovina, transmiterea unor casete video pentru asociații culturale din România etc.). În același timp, conducerea *Centrului Româno-American* a oferit cu generozitate unor organizații sau persoane interesate date utile cu privire la comunitatea românească din California, dată fiind și solicitarea autorităților americane ca membrii Centrului să participe la colectarea datelor pentru recensămint. În statutul Centrului pe care-l prezentăm în finalul acestor note, figurează și alte activități printre care: sponsorizare, sprijinirea însușirii limbii engleze, asistență socială, sprijin acordat pentru identificarea unor locuințe, securitate socială, orientare cu caracter medical, facilitarea unor legături între români, invitații la acțiuni culturale și turistice comune etc. Din discuțiile avute cu principalii artizani ai acestei asociații de intrajutorare au reieșit și o serie de dificultăți, în condițiile în care Centrul nu este sprijinit oficial, în nici un fel, iar la acțiunile sale nu reușesc să reunească decît un număr modest de români (intelectualii, îndeosebi, mai conștienți decît alte categorii de necesitatea menținerii identității culturale românești).

Din observațiile pe care le-am făcut și care, așa cum am menționat deja, nu au caracter de generalitate, rezultă că presiunile pentru americanizare sînt slabe în cadrul imigranților români din prima generație, care trăiesc la Los Angeles, iar, ca o consecință, asimilarea culturală este slabă, în legătură directă cu nivelele coborîte de asimilare economică și lingvistică care se condiționează reciproc. Aceasta nu constituie, așa cum se crede îndeosebi, un indiciu al existenței unei conștiințe etnice românești la nivelul întregii comunități, care se opune integrării românilor în societatea americană, ci semnalul unei situații trăite și resimțite dramatic, care marginalizează pe imigranții români.

În general, imaginea tipică a emigrantului în țara „tuturor oportunităților” este una cu caracter tragic. În Los Angeles, condiția tragică a imigrantului român, amplificată de dificultățile de asimilare economică, lingvistică și culturală, de lipsa de acces la „oportunități”, rezultă și din situația dramatică generată de lipsa unei comunități de viață și simțire românească, de absența unui program de sprijin acordat de autoritățile românești românilor din diasporă, în general, românilor din Statele Unite și California, în special.

dr. Sorin M. Rădulescu

BIBLIOGRAFIE

1. *Românii din America și contribuția lor la înfăptuirea unificării statului național român*, Interviu cu prof. Gerald Bobango, realizat de Nicolae Gheorghe, în revista „Viitorul social”, nr. 4, 1978, p. 742—747.
2. Gerald Bobango, *Romanian Americans*, în *Harvard Encyclopaedia of American Ethnic Groups*, Harvard University Press, Cambridge, Massachusetts, 1980 (O selecție reprezentativă din acest studiu a fost editată de Centrul Româno-American din Los Angeles sub titlul *Comunitatea română U.S.A.*, Romanian American Center, Los Angeles, 1991).
3. Grigor P. Pop, *Unele probleme ale emigrației românești*, în „Românul Liber”, anul VIII, nr. 4, aprilie 1992, p. 9 și 16.
4. Sorin M. Rădulescu, *Principalele tendințe ale emigrației definitive în România postrevoluționară*, în „Sociologie românească”, serie nouă, nr. 1—2, 1991, p. 3—15.
5. *Citizenship and Year of Immigration for Foreign — Born Persons by Country of Birth: 1980*, în *United States Census. Table 254, 1980*.
6. *Report to the Congress: Refugee Resettlement Program*, U.S. Department of Health and Human Services, Family Support Administration, Office of Refugee Resettlement, January 31, 1989.

I N F O R M A T I I

Centrul RomanAmerican este organizatie nonprofit dedicata promovarii dialogului in cadrul comunitatilor de origine româna.

L O S   A N G E L E S

Centrul RomanAmerican ofera informatii in urmatoarele domenii:

- SPONSORSHIP
- SOCIAL SECURITY
- SCHOOLS (ESL)
- MEDICAL
- WELFARE
- RESUME
- HOUSING
- INVITATII TURISTICE

INFORMATIILE SINT GRATUITE

Datorita ritmului normal al livrării corespondentelor 7 zile sint necesare pentru a primi scrisoarea de raspuns.

INDICATI DOMENIUL IN CARE AVETI NEVOIE DE INFORMATII, MENTIONATI ADRESA SI TELEFONUL DV., EXPEDIIND SCRISOAREA CATRE:

Romanian American Center

Centrul Roman American

P.O. Box 292166

Los Angeles, Ca. 90029